

dobna oblast, kot se kaže v šoli, je vedra in dobronamerna, kot še nikoli. Če je v Kafkovem *Gradu* videti, da je tisto, kar prebija okvir budne (ali bolje, »speče«) realnosti, predvsem *užitek oblasti*, obscena podoba nadjazovskega imperativa užitka kot hrbtna plati dobrega in redoljubnega Zakona, ki (denimo v podobi »pomočnikov«) »razposajeno« uživa na račun subjekta (zemljemerca K.) in ga hkrati poziva, naj bo vendarle malo bolj »za hec« (cf. Žižek, 1988: 53–72), je v sodobni šoli vsakršna »dobronamernost« *deklarativno* namenjena zgolj *užitku subjektivnosti*. Oblast črke Zakona, za katero se v *Gradu* predpostavlja, da obstaja kot mrtvi mehanizem, ki se nato izkaže za še kako »živega«, je v sodobnem pedagoškem diskurzu popolnoma zamolčana. Opravka imamo z oblastjo, za katero se (na deklarativni ravni) predvsem predpostavlja, da je *ni* (kaj šele, da bi lahko uživala).

Če se kljub vednosti, da večine dokumentov, ki se v šolah vestno zapisujejo, nihče dejansko ne bere, vseeno dogaja množično birokratsko udejstvovanje, to ni zato, ker bi, denimo, vsaj na deklarativni ravni pedagoškega diskurza (»pa vendar«) verjeli v velikega Šolskega Nadzornika (Šolsko Oblast). »Subjekt«, ki je danes v šolah predpostavljen, ni Drugi kot varuh simbolnega reda (npr. Veliki Bralec-Ravnatelj), niti Drugi-oblastnik, ki bi predpostavljeno užival na račun prikrajšanega subjekta-učenca (npr. Despotiski Učitelj)¹⁸ – čeravno se zdi, da dikcija otrokovih pravic v prvi vrsti predpostavlja in omejuje oblastnika, ki bi lahko zlorabil moč svoje funkcije na račun otrok. V pedagoškem diskurzu (in šolski realnosti) imamo opravka predvsem s predpostavko nekakšnega »Prvega« ali »Izvornega« subjekta, Notranjega Otroka, v katerem bi se morali prepoznati vsi in ki mu prvobitnega, neomadeževanega, dobrega, predvsem pa *smiselnega* užitka nikoli nihče ne sme odvzeti ali skvariti. Ta »prvobitnost« je popolnoma »inkluzivna«; najočitneje sicer zadeva pozicijo učenca, a kolikor smo »vseživljenjski učenci« in »notranji otroci« danes tako in tako vsi, je njena pristojnost »absolutna«. Prvotni »nekastrirani« užitek se vsiljivo pripisuje vsem; subjekt, ki predpostavljeno uživa, je lociran v vsakem izmed nas, njegov užitek pa seveda ni »umazani«, orgiastični užitek despota, temveč dobri, čisti, sublimni užitek subjektivne »nedolžnosti«. Instanca »Prvega« uživa na nemo-teč in sublimen način, očiščen vsakršne »umazanije«. Ne gre za »ugodje«, katerega »uporabo« bi lahko umerjeno predpisovali; ugodje, kot je izčrpno pokazal Foucault, zahteva disciplino in odrekanje (cf. Foucault,

18 Za vpeljavo sintagme »subjekta, za katerega se predpostavlja, da uživa«, na katero se tu opiramo, in njeno podrobnejšo obravnavo v luči fantazme despotске oblasti cf. Dolar, 2012: 82–104.